

DOF - Dansk Ornitologisk Forening

Sjældne ynglefugle forstyrres af hensynsløse besøgende

Alle knob gælder tilsyneladende i bestræbelserne på at se sjældne danske ynglefugle tættere og tættere på. Hensynsløsheden er i stigende omfang på fri fod i naturen, når kamerabevæbnede fuglefolk vil fotografere fiskeørnes familieliv eller ved hjælp af playback lokke ynglende perleugler til at kigge ud af deres redehul.

I en sønderjysk skov kører en bil ad en skovvej, hvor al offentlig bilkørsel er forbudt. Bilen standser, vinduerne bliver rullet ned, og CD-afspilleren bliver sat i gang med perleuglen som solist. Fra bilens førerkabine og ud i skovens rum lyder nu hele repertoiret fra perleuglens stemmekatalog.

Sceneriet finder sted helt tæt på et af Danmarks ganske få par ynglende perleugler, og det hele handler om at lokke ugerne til at komme frem og blive synlige, så passagererne i bilen kan sige, at de har set en perleugle, hvorpå de kan sætte et kryds på en liste. Problemet er bare, at gentagne forstyrrelser stresser ynglefuglene, så de ikke alene risikerer at miste årets kuld, men måske til sidst opgiver lokaliteten som ynglested.

Der er en utrolig stor forskel på at bruge mobiltelefon eller båndoptager med optagelser, der skal lokke en bestemt fugl frem, på et træksted og så en ynglelokalitet. Set fra en ynglefugls synsvinkel er playback ren terror. Fuglen, der har et territorium at forsvare, tror jo af gode grunde, at der er kommet en konkurrent ind i dens privatsfære, hvorfor den bliver sat i allerhøjeste alarmberedskab. Hvis det så sker mange gange, kan den

stakkels fugl blive så stresset, at det går galt med ynglen. Desværre oplever jeg en næsten grotesk brug af playback ved nogle af de kendte ynglelokaliteter for perleugle, siger Klaus Dichmann, der er leder af uglegruppen i Dansk Ornitologisk Forening.

Sådan ser en typisk perleuglelokalitet ud i Nordtyskland. De danske lokaliteter ligner de nordtyske, og i begge lande yngler perleuglen i forholdvis øde skovområder. Det burde være indlysende, at uglernes ynglelokaliteter skal besøges med omtanke i yngletiden. Foto: Klaus Dichmann.

I kraft af sit kendskab til sjældne ynglende ugler i Danmark og en tæt kontakt til en lang række skovejere, støder han oftere og oftere på fænomenet ”hensynsløse fuglefolk”. Klaus Dichmann vil hverken kalde de hensynsløse for naturfotografer eller ornitologer, for hvis de levede op til disse betegnelser, ville de ikke opføre sig så kynisk, som tilfældet er.

Jeg oplever, at trangen til at få et foto af en sjælden fugl eller et nyt kryds på artslisten i stigende grad overhaler hensynet til ynglefuglen. I dag er der også konkurrence om månedarter, og det kan øge presset på et offentligt kendt ynglepar af perleugle, der på den konto risikerer at måtte lytte til playback og svare fra januar til december. Mange har tilsyneladende ikke tid til at vente på eksempelvis en perleugles naturlige rytme, hvor den alt efter årstiden synger på bestemte tider af døgnet. Derfor tvinger de med afspilninger fra mobiltelefonen eller CD-afspilleren i bilen uglen til at svare på en kunstig konkurrent. Den nænsomme ornitolog med naturforståelse ville naturligvis gå en stille tur i skovområdet og så lade uglen selv afgøre, hvornår den vil ytre sig, siger Klaus Dichmann, der opfordrer til større selvjustris blandt fuglefolk, som færdes nær sjældne, sårbare ynglefugle.

DOF's caretakere har ofte arbejdet i mange år på at oparbejde et tillidsfuldt samarbejde med skovejere, såvel private skovfolk som Naturstyrelsens ansatte. Den gode ånd omkring DOF's frivillige kan hurtigt sættes over styr, hvis flere og flere artsjægere og såkaldte naturfotografer kører ad forbudte skovveje eller stimler sammen nær sjældne ynglefugle og bruger playback i overdrevet grad.

Da der i vinters opholdt en spurveugle sig i en sønderjysk skov, indfandt der sig så mange fuglefolk, der spillede uglestemmer fra deres mobiltelefoner, at jeg tror, at nogle af dem registrerede hinanden og slet ikke hørte den rigtige spurveugle. Det var grotesk, og der blev i hvert fald ikke taget hensyn til uglens tarv, siger Klaus Dichmann.

Fiskeørnereden i Gribskov har i år været offentliggjort, men området omkring reden har været afspærret for at sikre ørneparret fred til at yngle. Det er dybt problematisk, at adgangsbegrænsningerne i flere tilfælde er blevet ignoreret og overtrådt. Foto: Per Ekberg.

Også i Gribskov har der været problemer med en - diplomatisk sagt - overdrevet stor interesse for et par ynglende fiskeørne, der i det grelleste tilfælde blev skræmt væk fra deres rede med nyklækkede og meget sårbare unger. I juni var der mindst fem tilfælde, hvor åbenlyse adgangsforbud omkring de sjældne ynglefugle blev overtrådt. Den åbenhed omkring fiskeørnene, som både DOF's caretakergruppe og Naturstyrelsen har lagt for dagen, risikerer at blive justeret i fremtiden, så sjældne ynglefund holdes hemmelige.

Vi har konstateret tre tilfælde, hvor fuglefolk med fotoudstyr har overtrådt færdselsreglerne, der ellers ikke er til at misforstå, fordi der tydeligt er skiltet og afspærret. I andre to tilfælde har der været tale om fuglefolk med kikkerter. Disse fuglefolk har ikke kunnet komme tæt nok på redestedet. Det er meget sørgeligt at opleve, når besøgende i skoven på den måde viser manglende respekt for fuglene, naturen og alle os, der kæmper for at bevare naturværdierne og samtidig vise dem frem under hensyntagen til ynglefuglene, siger Luise Ekberg, som er redekoordinator for fiskeørnene i Gribskov og medlem af DOF's caretakergruppe i Gribskov.

Fiskeørnereden i Gribskov husede i 2012 en familie på fire, som her ses sammen i reden. De to unger var på deres første flyvetur over området først i august. Dette billede er taget fra observationsstedet i forsvarlig afstand fra reden. Foto: Per Ekberg.

Caretakergruppen i Gribskovområdet fortæller på sin hjemmeside, at en af de nærgående fotografer har været direkte provokerende og ubehøvlet. Han har for eksempel sagt til en af caretakerne, at han nok selv skal bestemme, hvor han vil gå i skoven.

Vedkommende var jo udelukkende taget i skoven, fordi vi har været åbne og tolerante og vist ham vejen, og det er i sådanne situationer, at man begynder at tænke anderledes i retning af at holde kortene tættere til kroppen, når vi i fremtiden har sårbare og sjældne ynglefugle i skoven. Flere hundrede ornitologer, fotografer og almindelige skovgæster har denne sommer besøgt lokaliteten omkring Gribsø Bakker, hvorfra der er et fortrinligt udkig til ørnenes rede. Ja, man befinder sig faktisk i niveau med reden. Heldigvis opfører næsten alle sig eksemplarisk. Men de få, der trodser god moral og anstændig opførsel i naturen, kan virkelig ødelægge det for de mange i disse tilfælde, siger Luise Ekberg.

Her ses et andet eksempel på den type oplevelser, man kunne få fra det anbefalede observationssted nær fiskeærnereden i Gribskov. To fiskeørne med en medbragt fisk ses her i en alternativ rede bygget af parret. Foto: Per Ekberg.

Danske ynglefugle er formelt sikret i ”Bekendtgørelse af lov om jagt- og vildtforvaltning”, hvori der blandt andet står, at ”billed- og lydoptagelser samt registrering og iagttagelse ved reder og ynglepladser må ikke ske på en sådan måde, at vildtet og dets yngel forulempes.”

Det er ofte en hårfin balance, om der bliver taget tilstrækkeligt hensyn til sjældne ynglefugle, eller om fuglenes grænser bliver overskredet, siger Egon Østergaard, der er formand for Dansk Ornitologisk Forening. Heldigvis viser de allerfleste af DOF's medlemmer en meget høj moral, så fuglene ikke forstyrres, hvor attraktive de end måtte være, og der er mange eksempler på, at også meget sjældne fugle er blevet formidlet på fornemste vis uden gene for fuglene. Tænk blot på havørnene.

Når det er sagt, vil jeg godt fastslå, at det virker yderst uhensigtsmæssigt at bruge playback i en perleugles yngletid. Ligeså god og skånsom denne metode kan være på årstider, hvor man ikke risikerer at stresser et ynglepar unødigt, ligeså skadelig er den på det forkerte tidspunkt på det forkerte sted. Og at bruge playback bare for at få en månedsart til sin private fugleliste er direkte kritisabelt, siger Egon Østergaard, der ligesom Klaus Dichmann maner til selvjustits i feltornitologiske rækker.

Og så opfordrer han flere til at påtale episoder, hvor fotografer eller feltornitologer går over strengen, hvad enten denne er trukket af loven eller moralen.

Eksemplet fra fiskeørnenes rede i Gribskov, hvor en fotograf åbenlyst trodsede skiltning og påtaler, er helt ude i hampen, og i sådanne eksempler bør man kontakte myndighederne, hvilket i statsskove vil sige de lokale enheder af Naturstyrelsen, siger Egon Østergaard.

 Dato:
14. 08. 2012

 Skrevet af:
Jan Skriver

 Fotos af:
Per Ekberg
Klaus Dichmann

 Emner:
DANSKE YNGLEFUGLE

 Tags:
ADGANGSFORBUD, DANSKE YNGLEFUGLE, FISKEØRN, FORSTYRRELSER, PERLEUGLE